

NAPREJ

Glasilno Socialistične stranke Jugoslavije.

Pokrajinski strankin zbor v Celju.

(Dalje.)

Zborovanje se prekine in prične zopet ob 14. uri. Predseduje sodr. Fran Koren. Radi kratkega časa se določi za referente govor pol ure, za debatante 5 minut.

Preide se nato na 7. točko dnevnega reda: **Strankin tisk.**

Referent s. Ivan Krušič (Trbovlje): Stranka prej ni imela direktnih vezi s strankinim tiskom. V preteklem letu je izvršil strankin tisk veliko nalogo, ki je bila tem težja, ker je prevzel veliko svoto dolga. Posamezniki ne morejo razpresti agitacijo tako, kakor to lahko napravi tisk. Časopisi drugih strank se lahko razvijajo, ker imajo fonde, medtem ko smo mi proletarska stranka, ki je odvisna od delavcev. V preteklem letu smo imeli velikanske težkoče. Da jih v bodoče ne bo, je treba premisliti, kako se jih bomo ubranili. Dolg se je v preteklem letu zvečal za približno $\frac{1}{4}$ milijona kron. To ni razveseljivo dejstvo. Ko je bilo pol milijona dolga, se je še lahko delalo, ker so bile blagajne gospodarskih organizacij odprte. Ko pa je prišel drug kurz v stranko, so se te blagajne zaprle. Danes pa niti ne inserirajo v delavskih časopisih. V Sloveniji so razdeljene organizacije tako, da vsaka postopa in dela po svojem.

V Avstriji so bile na strankinih zborih zastopane poleg političnih tudi strokovne, gospodarske in kulturne organizacije in obratno. Danes te vezi ni, ker ni pri njih res socialističnega dela. Če se smatrajo organizacije za proletarske, se morajo boriti z vsemi sredstvi in na vseh poljih zoper kapitalizem. Tisk mora biti

urejen tako, da bodo vse te institucije vsaj inserirale v strankinem tisku. Tisk mora odkrito zagovarjati interese proletariata in razredni boj.

Predlagam naslednjo resolucijo:

»Naprej« in »Ljudski glas« sta oficialni glasili in last Pokrajinske organizacije Soc. stranke Jugoslavije in Kmetiskodelavske zveze za Slovenijo. Vsakemu članu stranke je dolžnost, da je naročnik strankinega lista, ter da vztrajno in marljivo razširja strankin tisk, kakor tudi da ob vsaki priliki nabira prostovoljne prispevke za tiskovni sklad.

Pisava lista naj bo urejena tako, da bo vedno zastopal razredno socialistično stališče, brez vsake zakulisne politike, ne oziraje se na levo ali desno, je li to posamezniku všeč ali ne, ker socialisti se borimo za družbo, ne za posameznike.

Sodr. Filip Uratnik (Ptuj): Pri referatu sodr. Krušiča pogrešamo točnih števil. Zdi se mi, da se v referatih mečejo pol milijoni preveč lahkomišelnost. Tisk se nahaja v resnem finančnem položaju. 700 tisoč kron deficita naj se krije z rednimi prispevki. Kako se bo pa to storilo? Ko je bil Tone Kristan v stranki, se je vedno našel bog, ki je stvar uredil. Vi pa računajte s tem, da jih boste pokrili z rednimi članskimi prispevki.

Dnevnik se je preje vzdrževal s provizijami. Danes ste napovedali temu boj, ni pa nikjer nikakega gospodarskega ravnovesja.

Če se dnevnik ne more vzdrževati, ga pač ni mogoče imeti. Ha Hrvaškem imajo tudi samo tednik. To je odprta rana.

R. U. R.

(Prispevek h kritiki.)

(Konec.)

Pred istim nejasnim vprašanjem stojimo tudi v zadnjem dejanju, v dobi brez ljudi, z edino človeško senco — Alkvistom. Roboti so zmagali, svobodni so, toda v življenju je nastopil zastoj. Vse prošnje in grožnje Akvistu, naj jim pove, kako se izdelujejo roboti, so zaman. Siromak se vrti po sobi, premetava steklene cevi in brska po omari, napenja možgane, pa vse nič ne pomaga. Knjiga skrivnosti je upepeljena, tvornica stoji n robotstva se je polastil strah pred bodočnostjo. Končno pride Akvistu na um, razrezati robota in pogledati, kako je urejena njegova notranjost. Toda preslabi so njegovi živci, nekaj razrezov z nožem in roka mu omahne. Zgrabi se za glavo in beži od krvave mize, za njim krič in stoki ranjenega robota. Kaj naj bi pomenilo to? Poglejmo v rusko revolucijo, morda nam ona odgovori.

Ko je bila po štiriletni krvavi borbi buržoazija premagana, ko je proletarijat vzela državno upravo v roke, je nastal popoln zastoj na vseh poljih socialnega življenja. Pritisk na inteligenco, prošnje in grožnje, naj pomaga proletariatu, naj mu pove, kako je treba voditi državo, kako obuditi mrtvo industrijo, mrtve lokomotive, mrtve parnike, so ostale brez uspeha. Inteligenca deloma ni hotela, deloma pa ni znala pomagati proletariatu iz obupnega položaja. Tudi na vprašanje, kaj pomeni Alkvistovo rezanje in mrcvarenje robota, naidemo odgovor v ruski revoluciji. Strašna lakota in nalezljive bolezni, ki so zahtevale milijone človeških žrtev in ki še danes niso popolnoma prenehale razgrajati, medsebojna borba, vstaje nezavednih mas, neštevilne nedolžne proletarske glave, ki jih je odsekala čezvičajka v svojem pretirano krvoločnem in pogosto krivičnem postopanju, vse to je precej podobno Alkvistovi operaciji.

Končno bi še omenil pomen ljubezni med robotom Primusom in robotko Hele-

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

Kako mora biti list urejevan, o tem ne bom govoril. Če bo prinesel še več »Svobod«, si gotovo ne bo pridobil naročnikov.

Sodr. Zv. Bernot: Podal bom kratko poročilo o našem tisku. Stanje naročnikov »Napreja« januarja 1922 je bilo 1813, koncem decembra 1922 pa 1864, torej za 51 naročnikov več. Čeprav se je ustanovila »Zaria« in »Enakost«, Maribor se je začel prvi boriti proti »Napreju«. Dobiti nismo mogli iz Maribora nikakega poročila, nikake novice, da smo morali poslati v Maribor posebnega poročevalca. »Naprej« se je tiskal v 2400 izvodih, in sicer za 1591 naročnikov po pošti, 273 naročnikov potom raznašalcev, kavarnar 16, trafike 48 in kolportarja izven Ljubljane 413.

»Ljudski glas« je imel januarja 1922 2228 naročnikov, koncem decembra 1922 pa 2248, torej za 20 več. Naklada »Ljudskega glasu« znaša 2500 izvodov.

(Natančno računsko poročilo o tisku bomo objavili koncem poročila.)

Mnogokrat smo dobili v poravnavi stare račune, o katerih nismo ničesar vedeli. Nasprotno pa smo se morali boriti za pozitivne, da so nam bili izplačani. Sodr. Uratnika smo vprašali, če dobimo od delnic »Ljudske tiskarne« v Mariboru kaj dividende za leto 1921. Bila je 4 odstotna, pa vendar boljše nego nič. Obljubil nam je, da dobimo takoj, pa nam je več mesecev pozneje tik pred Božičem na ponovne urgence sporočil, da znesek lahko dvignemo pri Splošnem kreditnem društvu. Z »Naprejem« bomo izhajali, a le s pomočjo proletariata, če ga naučimo na točno plačevanje brez zastankov. Seveda bomo morali pomagati listu z organizacijskimi prispevki, dokler se ne zviša naklada.

Zopet posežem v rusko revolucijo. Vse prizadevanje sovjetske vlade, vsi njeni ukrepi, dobra volja in izvanredna požrtvovalnost narodnih mas, gigantsko delo ki so ga izvršile te mase tekom zadnjih štirih let — je kaplja v morje razvalin, ki so nastale pod močno stavbo kapitalizma. Socialno življenje v Rusiji še danes ni urejeno, razmere so neznosne, pomanjkanje vlada povsod, kamor se ozreš. Vse je prazno, vse podrto, vse uničeno. Toda v robotu se je zbudila ljubezen, objel je robotko, odšla sta skozi vrata, za njima je zrl stari Alkvist, zadnji zasopnik stare inteligence med roboti, blagoslovljal je odhajajoča in šepetal: »Pojdita v novo življenje, množita se in skrbita za nov človeški rod!« Kaj je hotel avtor povedati s tem? Na razvalinah stare carske in buržoazne korupcije so se začele dvigati majhne in močne proletarske hišice, ustanavljajo se nove ljudske šole, ljudske univerze, polagoma se začneja prerobenje iz najnižih slojev proletariata. Tu je hotel avtor povedati, da se bo v Rusiji za-

Sodr. Jurij Jeram (Jesenice): Dolžnost gospodarskih organizacij je, da strankin tisk podpirajo z inserati, pokazale pa so v preteklem letu pravo nelojalnost. Po mnogih krajih je še mnogo članov političnih organizacij, ki niso člani gospodarskih organizacij češ, da so kapitalistične. Treba se je bojevati proti temu, brez zavednih članov mora gospodarska organizacija postati napol kapitalistična.

S pisavo »Napreča« se strinjamo. Napada naj se v njem ne, tuji napadi pa naj se odbijajo kratko in odločno.

Politične vesti.

+ **Seja ministrskega sveta** 24. t. m. Minister Ninčić je poročal o mednarodnem položaju, ugotovil je, da je položaj za nas vobče dober. Z Bolgari, Madžari in Albanci živimo v znosnih razmerah. O odnošajih z Italijo je referiral dr. Rybač. Rappalsko pogodbo bo ratificiral italijanski parlament 6. februarja. Ker je naša vlada odklonila prevzem dela turških predvojnih dolgov, ki so ga določili zavezniki naši državi, bo naša vlada prepustila rešitev tega vprašanja konferenci Zveze narodov.

+ **Volilne priprave.** Vse stranke postavljajo, se kregajo in cenijo radi kandidatov. Spor med Pašičem in Protičem je povzročil, da radikalci ne bodo izdali posebnega volilnega proglaša. Kandidat radikalcev v mariborskem okrožju bo trgovec Wickelhauser. V Ljubljani sta se hotela dva visoko povzpeti. V ta namen sta sklenila kompanijo in si kupila cigaro. Vsak je dal pet soldov. Močnejši je bil tisti, ki je šibkejšega pridobil in je radi tega prvi našel in začel kaditi. Kadil je in pihal, da se je vse okrog kadilo. In ko je bila cigara že skoraj pri koncu, je hotel šibkejši tudi kaditi. Ne, je rekel močnejši, jaz kadim, ti pa lahko pljuvaš. — Zgodilo se je to te dni na Turjaškem trgu.

+ **Uradnikom obljublajo nove doklade.** Finančni minister bo načrt kmalu predložil vladi in finančnemu odseku. V svrhu pokritja hočejo zvišati nekatere carine in reducirati nekvalificirano osebje.

+ **Med našo državo in Bolgarsko** so se sporazumeli za sestavo mešanega odbora za preiskavo dogodkov in izsleditev krivcev v Južni Srbiji in Macedoniji.

+ **Tržaško komunistično »Delo«**, ki so ga bili fašisti ustavili, je začelo zopet izhajati.

čelo normalno življenje takrat, ko bo popolnoma utihnil vihar državljanske voine, ko se bo kmet in delavec zopet poprijel dela, nadaljevalo pa, ko bo stopila na mesto sedanjega izmučenega, demoraliziranega in večinoma nesposobnega pokolenja nova, zdrava, v proletarskem duhu odgojena mladina. Pravtako bi seveda lahko primerjali Čapkovo dramo s socialno revolucijo v svetovnem obsegu.

Da naša kritika tega umotvora ni razumela, ali pa ga je nalašč napačno razlagala, tega bi ji končno ne štel v greh. Ker je popolnoma razumljivo, zakaj se pri nas piše v nekem duhu tudi o stvareh, ki jim je ta duh popolnoma tuj. Toda da si drzne govoriti kaj takega, kakor je niena trditelj, češ, da te drame sploh ni bilo treba uprizoriti na našem odru, da je to neumnost, ki ne spada pred tako imenitno in pametno občinstvo, to je dokaz ali absolutne gluposti ali pa zakrnjenosti naše kritike, ki nima primera nikjer drugod. Moje prepričanje glede naše drame je na-

+ **V ostravskih premogovnikih**, zelo vročih tal vsakodnevnih socialnih bojov, so podjetniki zopet odpovedali za štiri tedne kolektivno pogodbo, ker se niso hoteli z rudarji sporazumeti radi sobotnega delovnika.

+ **Diktaturo** hočejo uvesti Francozi v Poruhruju. Za vojaškega diktatorja hočejo imenovati generala Weyganda. Zasedli so še mesti Hamborn in Wülfrath. Železničarji na postajah Düsseldorf-Rath in Hamborn so 21. zastavkali. Promet je popolnoma ustavljen.

+ **Irski vstaši** so zažgali dva kolidvora, pri čemer je bilo več žrtev.

+ **Ameriška in angleška vlada** sta odgovorili na italijansko noto, kaj mislita glede posredovanja o francosko nemškem sporu, da ostaneta nevtralni.

Inšpekciji dela.

Čutim se dolžnega pozvati to ustanovo, podrejeno ministrstvu za socialno politiko, naj nam v svojem lastnem interesu pove, kako izvršuje svoje nadzorstvo in komu žnjam korist. Dalje v interesu pretežne večine našega naroda, katere ne tvorijo posamezni gospodje v njenih uradih, ki ob vsaki priliki kričijo nad delavskimi zastopniki, kadar prihajajo k njim po pomoč v smislu zakona o zaščiti delavcev, temveč ki jo tvorimo mi proletarci kot državljani in davkoplačevalci. Predvsem zahtevam odgovora od inšpekcije dela v Mariboru, kjer so pri drugi intervenciji za pomoč delavskega zastopnika kratkomalo nahnulili. Interveniral je radi tvrdke Geharduis v Majšpergu, ki je izprla okrog 70 delavcev samo zato, ker so zahtevali osemurnik in ker so odločno odklonili vsak terorizem z akordnim delom. Od 5. t. m. je 70 zaposlencev te tvrdke brez dela — zakaj? Zato, ker je mariborski inšpektor skoro pasiven z revizijo reda in dela v industriji. Pravi, da ima premalo financ na razpolago. Pravi tudi, da ga politična oblast šikanira radi njegove pasivne marljivosti — to je radi tega, ker premalo ščiti interese gospodov kapitalistov. Dobro, če je premalo finančnih sredstev, naj g. inšpektor to javno pove in ne bo javno napadan; pove pa naj tudi javno, da ni in ne bo hlavec politične oblasti in industrijskih družb. Tu mi ni treba danes ničesar dokazovati, eno pa inšpekciji dela v Mariboru lahko že zdam dokazem, to namreč, da obiskuje samo one industrij-

sprotno: Če odštejemo Čapkovo dramo, Cankarjeva dela in nekatere prevode iz ruščine, bi vso drugo letošnjo kremarijo lahko brez posebne škode postavili pred gledališko poslopje, naj jo občudujejo mimoidoči pijanci. Da pa se igrajo sem ter tja stvari, ki so res umetnost in ne samo bedasto, zoprno zvijanje in stokanje predpotopnih figur na odru, je zasluga našega dramskega vodstva, ki mu kritika še ni dorasla do kolen, pa mu vendar včasih daje očetovske nasvete. Končno je treba izraziti željo, da bi se podobne predstave prirele večkrat, ali pa vsaj ta drama še ponovila in da bi jo obiskalo čim več preprostega ljudstva, posebno delavcev, ki jo bodo brez patentiranih kritikov razumeli tako kakor je v resnici zamišljena. Tudi inteligenci jo lahko priporočamo, seveda brez imenitne kritike v »Ljubljanskem Zvonu«. Če bo pa naša kritika odprla oči vsaj tistim, ki nimajo kurje slepote že od rojstva, smo lahko popolnoma zadovoljni.

ske delavnice, ki se nahajajo v bližini kolidvora ali pa v bližini njenega urada. Vse druge delavnice v mariborskem okrožju pa nadzoruje telefonično, kar je seveda najlažje in se godi lahko brez vednosti obratnih zaupnikov. In če drugače ne gre, pa pokliče podjetnika ali podjetnico v urad, da se tam lepo — gotovo v interesu podjetnika — med seboj sporazumejo. Temu uradu podobno deluje urad v Celju. Svetujemo torej gg. inšpektorjem, da se nekoliko bolj posvetijo socialni politiki, ker so poklicani delati red v industriji in ščititi delavstvo, ne pa biti tajni zastopniki raznih družb. V tem smislu pozivljam tainštvo okrožne strokovne komisije v Mariboru in v Celju, da o vsakem nedostatku gg. inšpektorjev točno poročata, tako da bo razvidno, da svojih poslov ne izvršujejo, čeravno jih kličejo mnogokrat na delo. Za vso krizo je odgovorno socialno ministrstvo. Toliko za danes, če bo treba, pa prihodnič več. **Relc.**

NA NASLOV KONZUMNEGA DRUŠTVA ZA SLOVENIJO!

Pripravlja se presenečenje, sl'čno onemu z Blaznikovo tiskarno. Zadrudna banka v Ljubljani, ki se je ustanovila svoj čas s pomočjo naših gospodarskih organizacij in naših sodrugov, naj bi bila nekako središče našega gospodarskega življenja. Radi mahinacije A. Kristana banka te naloge sicer ni vršila v polni meri, sedaj pa se je namerava Kristanova grupa popolnoma polastiti in sicer na ta način, da se izvrši fuzija s Slovensko banko, ki je v lasti Praprotnikove Slavenske banke. Za fuzijo je pa potrebna 2/3 večina, te pa Kristan in tovariši nimajo. Pomaga naj jim pa Konzumno društvo za Slovenijo, ki ima za en milijon delnic Zadrudne. Konzumno društvo ima torej ključ situacije v svojih rokah. Četrtega februarja na občnem zboru bo torej imelo Konzumno društvo priliko pokazati, ali je za Kristana ali pa je za delavske interese in za interese svojih zadrugarjev. Pravočasno ga opozarjamo na ta važni dan in na njegovo dolžnost, da prepreči Kristanove namene! Zadrugarje Konzumnega društva, posebno pa člane načelstva in nadzorstva opozarjamo na to, kar se pripravlja, te posebej. Istotako tudi delničarje Zadrudne banke!

Dnevne vesti.

Davčni obvezanci se opozarjajo, da finančna delegacija še ni objavila roka z vložitev dohodninskih napovedi in naznanil o izplačanih služb. prejemkih za leto 1923. Razglas, ki bo določal rok do konca februarja t. l., izide te dni v Uradnem listu. Rok za vložitev torej ne poteče kakor prejšnja leta, že koncem januarja, ampak še le koncem februarja 1923.

Delavci! kupujte čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarov Peter Kozina & Ko., Tržič, ki so najboljše in najcenejše in ker s tem pomagata k zaslužku lastnih sodrugov. Glavna zaloga na drobno in debelo. Ljubljana, Breg 20.

Ljubljana.

Danes v petek, dne 26. januarja se bo vršila v Zadrudnem domu (v Sp. Šiški — Žibertova ulica bivša nemška šola) točno ob 19. nujna važna odborova seja **krajevne politične organizacije SSJ v Sp. Šiški.**

Vabi se tudi odbor krajevne politične organizacije SSJ v Ljubljani. Udeležba dolžnost! — Predsednik.

Dolavska predstava v dramskem gledališču bo v soboto, 27. t. m. ob 20. Uprizorila se bo Tolstojeva drama »Živi mrtvec«. Vstopnice so po znižani ceni in so v predprodaji v tajništvu »Svobode«, Židovska ulica 1, I. nadstropje (nad drogerijo Kanc) in v Strokovni komisiji v Šelenburgovi ulici 6, II. nadstropje. Vse soderuge odozarjamo, daj si pravočasno preskrbe vstopnice.

Vodstvo mestne plinarne namerava v poletju ozir. spomladi razširiti plinsko omrežje čez železniški tir južne železnice po poti na Rožnik in v Rožno dolino. Za to prosí vse hišne posestnike in stanovanjske najemnike v omenjenem delu mesta, da se prigrasijo mestni plinarni, ako nameravajo rabiti plin za kuho ali razsvetljavo. Od števila odjemalcev je odvisno, ali se bo plinsko omrežje razširilo tudi na ta del mesta. Prijave do 15. februarja t. l.

Stanovanjski najemniki, ki se glede najemnine ne morejo pogoditi s hišnim gospodarjem, naj stanarino založijo pri mestni blagajni, najumestnejše v obliki hranilne knjižice, ker mestni magistrat radi obilnega posla ne bi mogel skrbeti za nalaganje in obrestovanje založenih vsot. O višini stanarine razsoja stanovanjsko razsodišče in je pismene vloge vlagati pri stanovanjskem uradu na Dunjski cesti.

Kurz iz zgodovine umetnosti. V soboto, dne 27. t. m. se bo vršilo peto predavanje. Tema »Gotska arhitektura in plastika«; predavatelj dr. Fr. Stele. Začetek točno ob 6. uri. Seina dvorana bivšega deželnega dvorca. Vstopnice pri vходу.

Celje.

Kan'afistične nakane. Tukašnja tvrdka Rebek (znani agitator za 10urni delavnik) je uvedla 6urni delovnik v svoji tvornici za tehtnice. 6urni delavnik je Rebek uvedel ob času, ko so pomočniki predložili potom organizacije svoje zahteve za zvišanje plač, ker so organizirani. Rebek ima na poleg ključavničarjev tudi 3 mizarске pomočnike zaposlene, ti pa delajo dnevno 9 ur. Eden izmed teh 9-ur-delavcev je dobil naslov »mojster« samo zato, ker dela 9 ur na dan. Gospod Rebek je demokrat in kakor čuimo tudi kandidat na demokratski listi »zastopnikov vseh slojev«. G. Rebek pa najbrže ne ve, kaj pomeni »demokrat« v pravem pomenu besede. Demokracija — enakopravnost. Lepa enakopravnost je tista v Rebekovem podjetju! Kakšna enakopravnost bi šele bila v državi kjer bi bili samo razni ljudje Rebekovega kalibra poslanci ali celo ministri! Poznamo te nelskrene tipe, ki se laska o masi za kratko dobo vsake kvatre enkrat, kadar bi jo potrebovali za kake volitve!

Pred nekaj dnevi so bili aretirani kapitalistični podnetni ki radi tatvine mesa in vina. Nedavno je celjski lokalni list »Nova doba« priobčil vest o veliki tatvini pri peku Krenu v Sp. Hudinij. Ukradli so baje pol zaklane svinje v vrednosti več tisoč kron. Policiji se je posrečilo najti tatove, med katerimi se nahajalo zveste priče g. Westna pri preganjanju organiziranih delavcev in Westnovi stavkokazi: Josip Šket, Antonia Šket, rojena Germadnikova, njegova žena, Pavla Podgorškova, Metod Pliberšek, Marija Šketova, sestra Josipa Šketa, vsi Westnovi zaposleni. Govorica pa gre, da pridejo osumljeni pred poroto. K razpravi se še povrnemo.

Podjetje »Jošlov mlina« - Medlog je uvedlo 10urni delavnik, ker ima baje ve-

liko dela. Zadeva se je tukašnjemu inšpektoratu dela že javila, vendar se gospod inšpektor ne zgane kljub temu, da bi mu moralo biti jasno, da imamo sedaj v zimskem času dovolj delavcev brez posla, poleg tega pa tudi zakon, ki zabranjuje 10urni delavnik. Kako dolgo se bo gospoda okrog raznih uradov norce brila s socialnimi zakoni? Opomba ur.: Tako dolgo, dokler bodo delavci nezavedni tako, kakor so sedaj, in se sami ne pobrigajo za svoje pravice!

Maribor.

Tretja redna občinska seja dne 23. januarja. Klerikalci so prišli z barvo na dan, kakor so pri prejšnjih sejah soglasno glasovali za vse izdatke, tako so se zdaj dosledno upirali vsem predlogom za davščine, ki naj krijejo potrebe. Začenjali so z nestvarnimi, osebnimi prepiri, ki po našem mnenju ne spadajo na javno obč. proračunsko sejo. Kljub klerikalnemu protiglasovanju so bile sprejete sledeče davščine: Davek na pivo se poviša na 50 Din od hl in bo nesel 250 tisoč Din; za žganje na 20 Din od hl ter bo nesel 40 tisoč; za šampanjec na 25 Din od steklenice in na 20% luksuzne davščine (za bare). Davščina na težke avtomobile se zviša od 500 ozir 750 Din na 2000 ozir. 3000 Din; davek na zemljišča od 65 na 100 in na podjetja od 57 na 100%. Razen tega je bilo sklenjeno, da občina ne bo več čakala na odmero donosa iz hišnonajemninskega davka od strani davčne oblasti, temveč izterjevala zneske takoj, ker po sedanjem načinu plačujejo hišni posestniki davke šele po dveh letih. Sprejet je tudi načrt davščine od prirastka vrednosti zemljišč, kakršen je bil uveden v Ljubljani. — Koncem seje so se spomnili na Kohlbesnovo afero in obč. svet je soglasno sklenil, da župan sam, brez vednosti skupnega obč. sveta, ne sme več naročati blagajni nikakršnih izplačil niti najemati posojil, čemur župan ni ugovarjal.

Hišni posestniki in zdravniki. Na grožnjo zdravnikov, da bodo v slučaju podražanja stanovanj in ordinacijskih prostorov tudi oni zvišali svoje tarife za 100%, opozarja Društvo hišnih najemnikov na odredbe proti naviljanju cen in draginji: mariborski zdravniki zahtevajo danes za ordinacijo, za kakršno so računali pred vojno 1—2 K, od 100—120 kron, torej stokrat več, in zdaj mislijo podražiti svoje delo na 200%! Medtem so se stanarine zvišale le šest- do dvanaistkrat. Baje bo Društvo hišnih najemnikov svetovalo svojim članom, da naj plačujejo odslej zdravnikom le šest- do dvanajstkratni predvojni honorar. Blagor vam, hišni posestniki, ki imate hiše, izza katerih se morete pričkat! Sicer ne mislimo, da boste s protidraginjskimi odredbami kaj dosegli, ali najbrže boste v slučaju potrebe mogli plačati tudi petstokratno povišane zdravniške takse. Kaj pa naj začno nelmoviti sloji, ki ne posedujejo hiš, in bodo torej primorani plačevati oboje: podražena stanovanja in poraženo zdravniško pomoč?

Protestni shod proti zvišanju stanarin z zahtevo po izboljšanju gmotnega položaja sklicujejo javni nameščenci, upokojenci in železničarji za nedeljo 28. t. m. v veliko dvorano Nar. doma. Slični shod se vrše na isti dan po vsej državi.

V delavnici južne železnice je izbruhnil včeraj v četrtek popolnoči velik požar, o katerem še nismo zvedeli podrobnosti.

»Ljudska univ.« bo priredila v ponedeljek 29. t. m. ob pol 8. zvečer v mali kazinski dvorani predavanje »Evropa

pred vojno in po vojni«. Predavatelj je Božidar Borko.

Narodno gledališče: v soboto dne 27. t. m. »Golgota«, red C in kuponi; v nedeljo 28. ob 15. »Užitkarji«, izv., znižane cene; ob pol 20. »Kozarec vode«, gostuje »Dramatično društvo« iz Celja.

= 15 lokomotiv za normalni tir, 50 osebnih in 10 poštnih vagonov je prispelo te dni na račun vojnih reparacij iz Nemčije, ki bi bili morali dospeti že lani.

= VI. praški velesolem se bo vršil 11.—18. marca t. l. Že dosedaj se je priglasilo več razstavljalcev, nego jih je bilo na zadnjih dveh semnih. Zanimivo je to, da bosta na tem semnu razstavili tudi obe sovjetski republiki, zakavkaška in ukrajinska.

Tacn. Pevsko društvo »Zarja« v Tacnu si je nadelo na občnem zboru vzvišeno nalogo: sklenilo je ustanoviti knjižnico ki bo začela delovati v najkrajšem času. Na ta način se bo nudila prilika tudi nepevcem aktivno sodelovati v tem kulturnem društvu, katerega glavni namen je, da nadaljnje izobraževanje našega ljudstva, ki še vedno ieči v duševni sužnosti in v odvisnosti ljudi, katerim je glavno načelo: blagor ubogim na duhu... V dosego svojega cilja si usojamo stopiti s prošnjo do napredne javnosti, da nam pomore pri tem delu z darovanjem kake knjige. Zagotavljamo vsem prijateljem — posebno pa obiskovalcem Šmarne gore, da bo društvo to naklonjenost poplačalo s tem, da bo v najbližji bodočnosti nudilo razvedrilo in zabavo. Polcg knjižnice si bo društvo še tekom tega leta sezidalo svoj društveni dom v Tacnu. Knjige naj se blagovolijo pošiljati na pevsko vodstvo v Šmartno pod Šmarno goro.

UTRINKI.

Volk, kozel in ovca so se dogovorili sklicati konferenco in osrečiti »maso« za bližnje volitve z novo enotno fronto. Zakaž veliko je hrepenenje »mase« po novih enotnih frontah. Tako veliko, da je doslej še vedno in dosledno zavračala fronte, ki se niso imenoval »enotne«, temveč samo so-ci-a-li-stič-ne in or-ga-ni-zi-ra-ne, in ki jih niso ustanovili volkovi, kozli in ovce.

»Delavstvo bo doseglo toliko uspehov, kolikor se bo samo zanie brigalo.« Drugod, kjer je delavstvo morda še na slabšem nego pri nas, te resnice že davno več ne oznanjuje o, ker so jo že očitvorili. Samo pri nas bi moral človek obupati, ker jo je prisiljen vsak dan nanovo neštokrat ponavljati in še ni pravega uspeha. Ali naj to pomeni, da je delavstvo pri nas po naravi manj obdarjeno? Ali pa, da bi morale biti posili še slabše razmere, nego so?

LISTNICA UREDNIŠTVA.

V Zagorje: Delni odgovor imate v »Napreju« št. 19 z dne 25. t. m. Drugo po seji Pokrajinskega odbora.

Poslano*

na naslov dr. Koroščeve polomljade na shodu v Štorah pri Celju.

V »Slovenca« štev. 17. z dne 23. jan. 1923 sem čital med drugim, da sem bil vodja centralističnih socialistov, kateri so hoteli delati nemir.

Resnici na ljubo ugotavljam, da sem se jaz — kakor ostali somišljeniki — držal popolnoma mirno do otvoritve shoda. Nemir je nastal šele tedaj, ko je šlo za

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Preiskava se je izvršila in posledica je bila, da je Jurij Zorman, ki je prispeval za ustanovitev »Delavca« — dobil svoj denar nazaj. Nemcem v organizaciji ni bilo to po volji in zopet so obtožili nasprotnike, da hočejo onemogočiti agitacijo za stavko. Nemški socialisti so kra omalo prezrli vse zabavljice o »nemškem zlatu«, imeli pa so veliko povedati o ruskem zlatu, katerega po njihovem mnenju daje stari Granitch z obema rokama. Končno so posegli v svoje žepe, privlekli na dan borne ostanke svoje mezde in zložili sklad, tako da ostane zahteva po socialni pravičnosti v Leesvillu pri življenju.

Stvar je bila zaključena s tem, da je organizacija zavrgla kajzerjevo plačo, oprijela pa se je brezplačno istega dela, ki ga je hotel imeti kajzer. Rešitev vprašanja ni bila povoljna, toda France Kremen ni poznal boljše poti v tistih časih.

Prva številka »Delavca« je izšla. Jože Kolar, urednik novega lista, je napisal članek, ki je vzel vso prvo stran. Članek je bil plameneč. Pozival je delavce pri Empire Machine, naj izrabijo položaj, se organizirajo ter zahtevajo svoje pravice. »Osem ur dela, osem ur počivanja in osem ur zabave« — je proklamiral Kolar.

Leesvillska dnevnik »Herald« in »Courier« sta takoj padla po novem tekmeču in ga obtožila »nemške propagande«. »Herald« je izvolal, kaj se je govorilo na seji krajevne organizacije. Reporter je obiskal nekatere socialiste in med temi tudi Divjega Viljčeta, katerega je intervjuval. Viljče je bil seveda vesel, da je mogel zopet enkrat izbruhniti ves svoj srd proti kapitalistom in »Herald« mu je posvetil obilo prostora na prvi strani z njegovo sliko vred, pod katero so bile debelo tiskane besede, ki jih je izrekel in katerih ni izrekel, namreč da je on — za vojno proti kapitalistom s pomočjo vsakogar in vseh sredstev, ki so pri rokah, četudi je treba uporabiti prah brusilnega kamna za uničenje kolesja v stroju in zabiti bakrene želblje v sadnja drevesa —

»Herald« je obtožil socialiste, da je njihova opozicija proti »umazanemu denarju« le krinka, a v resnici so nemški člani v organizaciji prejeli kajzerjev denar, katerega so »oprani« s tem, da so ga natanko spremčili v »socialistični denar«. Ta obdolžitve v kapitalističnem listu je še bolj razpihala ogenj sovraštva med Nemci in »zavezniki« v organizaciji. Prvi so takoj sklepali, da je Tržan izdal delavsko gibanje in da igra v organizaciji ulogo kapitalističnega vohuna.

Odvetnik se je pa zopet smejal. Ali so nemški sodrugi res mislili, da lahko vzamejo kajzerjev denar, ne da bi to prišlo v javnost?

»Torej res misliš, da jemljemo denar nemške vlade?« je grmel Gornik na prvi seji in zahteval odgovor. Tržan ni dal odgovora naravnost, temveč jim je povedal dobro primero. Govoril je o drevesu, čigar korenine se raztezajo na vse strani; vsaka korenina ima svoje majhne koreninice, ki srkajo vodo. Na zemlji stoji človek, ki vliva vodo v zemljo. Vliva in vliva, voda se ceči po luknjicah v globočino in vse koreninice posegajo po kapljicah in jih srkajo. »In zdaj me prašujete, če verjamem, da je drevo dobilo kaj vode?« je končal Tržan.

Sledil je hud prepir. Vročeglavci se niso zmenili za primere in so kričali, da Tržan blati socialistično gibanje in prikazuje sodruge, ki so proti vojni, kot korumpirance in zločince. On zalaga kapitalistično časopisje z municijo! Sramota, sramota! »Izdajalec!« je vreščal Divji Viljče. »Vrzite ven Judeža!«

Drugi člani — kakor je bil France Kremen — odkritosrčni ljudje, ki so se mučili in stradali toliko let, da bi zbudili delavski razred, so molčali in poslušali prepir s krvavečim srcem. Kaj imajo bedaki od tega prepira? France si je predstavljal, da je v Evropi. Da, tako mora biti v Evropi, v deželi groznega narodnega sovraštva. In zakaj se je ta pošast priklatila v ameriško industrialno življenje? Zakaj ne bi delavci v Ameriki delali složno in se trudili za svobodo vseh?

Nemci so pa odgovarjali: Stari Granitch je vsega kriv! On hoče obdržati ameriške delavce v sužnosti in zato podkupuje z ruskim zlatom vse vprek. Zakaj se ne bi delavci zedinili za stavko, za boj proti staremu Granitchu?

Večina članov se je strinjala s to logiko. Saj niso bili pacifisti, o ne! Pripravljeni so bili za boj s kapitalisti, nikakor pa nočejo dovoliti, da bi bili orodje koga drugega, orodje vladajočega razreda. Oni so pripravljeni nadaljevati stari boj brez ozira na govornice o nemških vohunih. France Kremen si je mislil — in imel je prav — da bi kapitalistični listi v Leesvillu sami naredili nemške špione, čeprav bi jih ne bilo, samo da očrniijo socialistično gibanje. France je preživel vse svoje življenje v deželi, v kateri so ga delodajalci izstradavali in izkoriščali, in kadar si je hotel pomagati in se braniti, je naletel povsod na batine. Iz tega razloga je France Kremen sklepal, da ni med to in ono kapitalistično državo nobene razlike in zato ga pravljice o strahovih, čarovnicah, morskih kačah in nemških špionih niso oplašile.

(Dalje prih.)

glasovan'e o predlaganem predsedniku s. Čebularju, kateri je bil predlagan iz vrst zborovalcev, in to ne na mojo inčiativo, ker sem šele v istem času v dvorano dospel. Zborovalci so zahtevali, naj se o predsedniku glasuje. Ker otvoriteli shoda g. Gajšek (najbrže po naročilu svojih prednikov) želje in zahteve zbora ni upošteval, je nastal nemir, predvsem zaradi tega, ker je predsednika kratkoma on imenoval. Navzoči kmeti in delavci (z izjemo par naročenih pretepačev pod vodstvom kaplana Medveda) so zahtevali ponovno, da se o predsedniku glasuje. Ker se to ni upoštevalo, ste smatrali za potrebno da mene vržete iz dvorane, dasi ravno sem bil popolnoma miren. Priznavam, da so me vaši pijani pretepači zgrabili kot tolovaj Kristusa. Jaz sem se pa držal gesla: »Ne bojim se vas, vi temne postave, nasprotniki ljudstva, ki me obdajate kakor hudobni duhovi; mene varujejo velike sile proletarcev, če treba s krepkimi rokami in čisto idejo socializma,

ki bo vzlic terorju zmagala kot pravica nad krivico.«

Postal bi bil kmaļu žrtev vaše kulture, ker ste imeli strah, da bom jaz povedal zborovalcem resnico! Začeli so me suvati in z nožem pikati. Šele nato sem se oglašil, da me hočejo klerikalci zaklati. Medtem se je pokazal na odru dr. Korošec, kateri je zaukazoval, naj socialiste ven vržejo. V tem trenutku sem dobil živ spomin na špansko inkvizicijo, ki bi jo hoteli uvesti tudi v klerikalni avtonomiji. Zdele se mi je, da dela kaplan Medved pod vodstvom duhovnika dr. Korošca prvi poskus za praktične vaje nad menoj in z mojim somišljeniki. Proletarci kovinarji iz Štor so se postavili za mene, nakar je nastalo prerivanje, kakršnega še na nobenem shodu nisem videl. Dr. Korošec je bil v svoji zadregi naročil orožnike, da ščitijo vaše pretepače. Ko sem videl, da orožniki ščitijo le klerikalce in ne vseh zborovalcev, sem apeliral na sodruge, da v protest proti klerikalnemu nasilju s po-

močjo orožništva zapuste dvorano. Nato sem odšel zadni iz dvorane in z menoj pretežna večina zborovalcev.

Napisal sem to konštatacijo, ker sem prijatelj resnice. Izjavljam, da je poročilo v »Slovincu« lažljivo in izmišljeno; pripravljen sem svojo trditve pred sodiščem zagovarjati. Glede centralizma in avtonomizma pa izjavljam, da je dr. Korošec s klerikalno stranko vred bolj centralističen in srbofilski kot pa jaz. Imam dokaze iz osebne skušnje. Po krivdi klerikalne vlade sem bil leta 1920, šest tednov v preiskovalnem zaporu in pod vplivom srbskih zakonov pred sprejeto ustavo po nedolžnem zaprt. Kdor ne verjame, naj mi piše, da mu pošlem sodnijske akte. — Alojzij Leskošek, strokovni tajnik v Celju.

* Uredništvo za spise pod tem naslovom seveda ni odgovorno.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Razpis.

Razpisuje se

tajniško mesto

pri Uniji stavbiških delavcev za Slovenijo v Celju. Prednost ima strokovnjak, dober govornik ter agitator.

Valentin Lebič, predsednik.

SUKNO

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri

priporočla tvrdka

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10.

Vsak, kdor hoče vsaj delomo poznati socializem in biti socialist, naj čita knjigo „Socializem in vera“.

Naroča se pri tajništvu SSJ, Ljubljana, poštni predaj 168, in stane lepo in trdno vezana 9 Din. brošura pa 7 Din. ---

Svila, čipke modni nakit!

po zmernih cenah pri **A. ŠINKOVIC** nasl. **K. SOSS,** Ljubljana, Mestni trg 19.